

זיקה ל דוד

שבת נח

מאורי אור, בשם הרה"ק רבי יעקב ישראל מטשערקאס זי"ע

ועל זה אמר כ"ק חותני הרה"ק רבי יוסף מקודינב זצ"ל כי בדרך זה נוכל לפרש מה שרמז רש"י בלשונו הקדוש על מאמר הכתוב [בראשית ח יא] והנה עלה וגו' טרף בפיה, פירש רש"י טרף לשון חטף, והיינו כי זה היה אחר המבול שכבר נמחה שם הרשעים מן העולם, והנה אמרו חז"ל [עירובין יח:]: והבא ברש"י בפסוק זה שאמרה היונה יהיו מזונותי מרורין כזית בידי הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם, וזה טרף לשון חטף, לרמז כי חטפה רק מתנת הקב"ה ולא מן הגזל, לתקן מה שחטפו המה בגזל, וזה הוא ענין שחוטפין שיריים ולא מחלקין, כי שחוטפים הוא רק השגחה מן השמים מה שיגיע לכל אחד ואחד והוא רק מידי הקב"ה ולא מידי בוד"ד, מה שאין כן כשמחלקים הוא בא ע"י בשר ודם ודו"ק.

קובץ שפתי צדיקים קובץ א' עמ' טז

צהר תעשה לתיבה, הרה"ק רבי מרדכי מנדבורא זי"ע אמר לפרש את הפסוק 'צהר תעשה לתיבה', דאיתא בפירש"י בפרשת תרומה שהלחם הפנים עשוי כמין תיבה, א"כ הרי מדברים כאן אודות 'חלות', 'צהר' פירושו לעכטיג כמ"ד אבן טובה המאירה להם, און אז א יוד האט חלות אויף שבת איז דאך לעכטיג, ולכך 'צהר תעשה לתיבה' איז טייטש אז יודן זאלן מאכן חלות אויף שבת'.

ופתח התיבה בצדה תשים, רוצה לומר שהתורה מלמדת אותנו העיקר התחלת והחזוק לבא בקדושה וגם שנראה לאדם קשה מאד אף על פי כן ידחוק עצמו בעל כרחו עד שמן השמים ירחמוהו ע"ד שאמרתי כבר כל האומר הקדוש ברוך הוא וותרן יותר מעוהי, ופרשתי כך הרוצה שיוותר לו השם יתברך עוונותיו וחטאיו יותר מעוהי רוצה לומר צריך לוותר את מעיו דהיינו שלא למלאות כריסו באכילה ושתייה ותענוגי עולם הזה רק כדי חיותו והיינו כאלו מוותר המעיים שאינו משגיח עליהם ומסגף אותם בכל מה דאפשר ואיתא בגמרא למה כרע"א דה"א תלו"י מאן דבעי ליעול בהאי ליעול דהיינו בפתח קטן צריך הבעל תשובה לדחוק עצמו עד שמן השמים ירחיב לו וזהו ופתח התיבה היינו הפתח של התבודדות בצדה תשים דהיינו שתכנס בפתח קטן ודחוק והתחזק עצמך בכל פעם יותר עד שתתקן עצמך בכל שלש העולמות שצריך האדם לתקן דהיינו עולם השפל ועולם הגלגלים ועולם המלאכים וזהו תחתים ושנים ושלישים תעשה וק"ל.

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל, הנה הצדיק עיקר חיותו מהחיות ופנימית המאכל, והשיריים נותן לאנשים שהם אתו ומסתופפים בצלו, וזהו 'ואתה קח לך מכל מאכל', רמז להכללות שהוא החיות והפנימיות מהמאכל, 'והיה לך' זה יהיה לך, 'ולהם לאכלה', ר"ל שהשאר יהיה להם לאכלה והבן.

דעת משה פ' נח עה"פ

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל והיה לך ולהם לאכלה, י"ל דיודע שבזכות אכילת וצורך הצדיק, מתברכין כל האוכלין ויש שפע על כל העולם ומאכל גם לבהמות וחיות הארץ וכמשאחז"ל [ברכות יז:]: כל העולם כולו זונגין בזכותם וכו' כל העולם כולו זונגין בשביל חנינא בני וכו' וזהו 'והיה לך' בזכות שהמאכל נצרך לך ע"כ יהיה גם 'להם' לאכלה.

דברי שיר, נח

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים וכו', י"ל על פי מה שאמרו חז"ל (אבות פ"ב מ"ב) כל מעשיך יהיו לשם שמים, וכתוב (משלי ג, ו) בכל דרכיך דעהו, וכמו שצריך לעבוד את הבורא יתברך בתורה ותפלה, כמו כן צריך לעבוד אותו בכל ענינים, באכילה ושתייה ומשא ומתן באמונה ודיבורים עם בני אדם, שתהא עבודתו תמה לשם שמים לצורך המביא לעבודתו, וכמבואר באורח חיים [סימן רל"א] עיי"ש, ואפילו כשעוסק עם בני אדם, מחשבתו תהיה דבוקה בהש"ת, וכבר כתוב בסמ"ג (לאוין סד) ובספר שערי תשובה לרבינו יונה (שער ג סי' כז), השמר לך פן תשכח את ה' (דברים ת, יא) הוא מכלל הלא תעשין שבתורה עיי"ש, וזהו שאמר הכתוב נח איש (אפילו בהיותו איש, עוסק בעניני עולם הזה), צדיק תמים, על שם שכל מעשיו היו לשם שמים בלב שלם נקרא תמים, וזהו שאמר היה בדורותיו, כלומר אפילו כשהיה עוסק עם אנשי דורותיו באכילה ושתייה ומשא ומתן ודיבורים, עם כל זה את האלקים התהלך נח, ומחשבתו היתה דבוקה באלקים יתעלה, לכן נקרא תמים כאמור.

ייטב לב, נח ד"ה או יאמר עפימ"ש חז"ל

אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, ארז"ל אל תקרא בהבראם אלא באברהם דכל תולדות השמים והארץ בהבראם לא נבראו אלא בזכותו של אברהם אע"ה, ענינו יל"פ דבאמת גם קודם אברהם אבינו היו צדיקים בעולם כגון נח ומתושלח חנוך ושם וכיו"ב, והחילוק הוא שהם לא היו יכולים להתקדש אלא כשפירשו לגמרי מהנאות עוה"ז, אבל בשעה שהיו עסוקים בעוה"ז לא היו ביכלתם להתקדש כדאשכחן בנח בתחילה נח איש צדיק תמים וכשהתחיל לעסוק במטעי כרם כתיב ויחל נח איש האדמה שנעשה חולין ונקרא איש האדמה, לא כן אברהם אבינו שהוא היה ראש וראשון להתקדש אף בשעה שעסק בהוויות העולם וכשנהנה מעוה"ז הכל היה בבחינת קדושה ע"ד בכל דרכיך דעהו ודרז"ל [ברכות סג.], זו פרשה קטנה שכל גופי תורה תלוין בה וכמבואר בשו"ע [סי' ר"מ], וכמאה"כ ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א"ל עולם, ודרז"ל [סוטה י.]. אש"ל ר"ת א'כילה ש'תיה ל'ויה, וגם בענינים אלו הקרא שמו של הקב"ה בעולם.

והנה ארז"ל עיקר תולדותיהם של צדיקים הם מעש"ט והיינו דאמר קרא אלה תולדות השמים וארץ בהבראם היינו שגם בחינת הארץ היה אפשר להוציא מהם תולדות של מעש"ט וזה הוא ע"י אברהם אע"ה.

ערוגת הבשם, קדושים ד"ה במדרש קדושים תהיו

הרה"ק מס"ג זצ"ל אמר שאפילו אם שתיית משקה של חסידים יהיה מצות עשה כמו כל המ"ע שבתורה אעפ"כ שייך ביה איסור בל תוסיף השייך בכל המ"ע, וזאת יש לרמז בדברי רש"י י"ש דורשין לשבת, פירוש יש נוטריקון יין שרף דורשין לשבח אם שותה פ"א, וי"ש מי ששותה הרבה פעמים ארבע כוסות דורשין לגנאי, כי עיי"ז סר טעמו וריחו ממנו והבן.

זר זהב, פ' נח

ותמלא הארץ חמס, באונקלוס תרגם 'ארי אתמליאת ארעא חטופין', ענין אכילת שיריים מצדיקים הוא תיקון חטא דור המבול שכל חטאם היה בגזל ובחטיפה כתרגום אונקלוס, וזה הוא הענין מה שחוטפין שיריים לתקן בחטיפה את חטא דור המבול.

זיקה ל דוד

שבת נח

בפרשת נח [בראשית ו' כ"א] 'ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה', וקשה דהאיך היה בתיבה מקום למאכלי הבהמות די סיפוקם לשנה שלימה, והלא כמה בהמות וחיות אוכלים הרבה מאד אפלו ביום אחד בלבד, והאיך היה מקום בתיבה להכיל כל כך הרבה מאכלים, עוד קשה דהיה לו לכתוב והיה "לכם" לאכלה, ולמה פירט הכתוב לך ולהם, ועוד מקשין, דהלא קיימא לן שצריך האדם ליזון מקודם את בהמותיו ואח"כ יאכל לעצמו [ברכות מ.], וא"כ הול"ל והיה להם ולך לאכלה.

ולפי הג"ל אתי שפיר, דבאמת נח הכניס מהמאכלים רק כפי מה שהכיל התיבה, ואף שלא היה בזה די סיפוק הבהמות והחיות לכל השנה, הרי בזה שהוא אכל ותיקן את המאכל, הנה אח"כ כשאכלה הבהמה אפילו מעט ממאכל זה קיבלה מזה קורת רוח גדולה עד לשובע, וע"כ היה מזה די לזון להבהמות לכל השנה, אך התינה כאשר נח אכל מקודם ותיקן בזה את המאכל, אבל אם היה נותן מקודם לבהמה כפי ההלכה, לא היה לו די להבהמות, וע"כ אמר לו הקב"ה דלמען יהא לו די סיפוק הבהמות לכל השנה, יעשה דוקא באופן כזה, והיה לך ולהם לאכלה, שהוא יאכל מקודם.

בית פנחס, בית צדיקים יעמוד

מכל אשר בחרבה מתו, אמרו חז"ל [סנהדרין קח.]. ולא דגים שבים, ומפני זה יש לדגים חן שעולים על שלחן מלכים, יען שלא השחיתו את דרכם בדור המבול.

שיח שרפי קודש

והנה עלה זית טרף בפיה ודרשו חז"ל [עירובין י"ח:]: שאמרה היונה מוטב יהיו מזונותי מרורים כזית בידי הקב"ה ולא מתוקים כדבש בידי בשר ודם, דבשהמזון בא מיד ה' אף שהוא מזון מר, מכל מקום יש בו ברבה וטובה למקבלו, דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וכיון שהקב"ה מפרנסו יהיה תמיד קשור אליו.

בנתיב שלום, נח

עלה זית טרף בפיה וברש"י מדרש אגדה לשון מזון ודרשו [עירובין יח:]: בפיה לשון מאמר, אמרה יהיו מזונותי מרורים כזית בידי של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם, עדיפיים עלי מזונות מרורים כזית, אך בתנאי שקשורים הם ללימוד התורה שניתנה מידו של הקב"ה, מאשר מתוקין כדבש, אך קשורים בהבלי עוה"ז בידי בשר ודם.

דברי ישראל, נח

ודגי הים בידכם ניתנו, פירוש, שהדגים והבהמות הכשרות ניתנו ביד בני אדם שיתקנום ויעלו הנשמות המגוגלגלות בהם.

לב שמה, אלעסק

מנהג חסידים לאכול הדגים בידיהם [באצבעות] בלי כף ובלי מזלג, והרה"ק בעל מנחת אלעזר אבד"ק מונקאטש ז"ע אמר רמז על זה שנאמר [בראשית ט' ב'] ובכל דגי הים 'בידכם' ניתנו, לאכול דייקא בהידים ולא ע"י דבר אחר.

דרכי חיים ושלום את שצ"ה

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם, איתא במדרש דבשעה שנטע נח כרם בא השטן אליו, א"ל אני רוצה להיות עמך אריס בנטיעה זו, מה עשה השטן, הביא חזיר וגדי וכבש וקוף. פי' לאלו ד' דומה שותה היין, אם שותה יותר מדאי דומה לחזיר שמפרסס ומתלכלך בצואה, ובטיט ואם שתה מעט עד ששמח לבו הוא מקפץ ומדלג על ההרים כגדי, ואם שתה בנתים עד שנרדם דומה לקוף שעושה מעשה שחוק, ואם שתה בעת אכילתו דומה לכבש.

הדר זקנים, בשם הרא"ש, נח

ואתה קח לך מכל מאכל וכו' ולכאורה היא כפל הלשון ואשר יאכל מיותר הוא, ומובא בשם בעל לנפש חיה שאשה אחת שמעה מפי מגיד אשרי מי שמכין לו מאכל לעולם העליון צידה לדרך והיא חשבה שהדברים כפשוטם והתחילה להפריש מכל מאכליה חלק למשמרת כדי שיהיה לה מה לקחת עמה לקבר, כמובן ששחקו ולעגו לה, והסבירו לה שכונת המגיד היא לתת ממאכלה חלק לעניים וזהו אשר לוקחים לעוה"ב. וזה מרומז פה בפסוק ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל היינו לאחרים שיאכיל לעניים וזהו קח לך ואספת אליך לעוה"ב.

ואתה קח לך מכל מאכל וכו' הנה אמר החכם כשאתה יושב לאכול למה אתה אוכל הככר ולא הככר אוכל אותך, אלא מה הקב"ה ברא את הככר להשביע אותך כדי שיהיה לך כח לעבודת השם, ממילא אפשר ללמוד מוסר השכל מכל מאכל אשר יאכל, יען שהמאכל עשה בזה רצון הבורא ב"ה, וכמובא בתלמוד שאמרה הצפרדע שהיא באה ממרחק כדי שאיזו חיית ים תאכל אותה, וכ"ז כדי לעשות רצון הקב"ה, מכ"ש האדם שצריך בכל עת ובכל שעה לעשות רצון הקב"ה, וז"ש כאן ואתה קח לך ראייה ומוסר השכל מכל מאכל אשר יאכל שנותן עצמו לאכול, והיה לך ולהם לאכלה, כלומר מזה תצמוח טובה למאכל אשר מביא אותך לעבודת השם וכן לך בודאי תהיה טובה נצמחת מזה וכהנ"ל.

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה, וקשה למה נאמר אשר יאכל שהוא למותר, גם ואספת אליך אינו מובן, גם והיה לך ולהם לאכלה, האיך יודע שיהיה להם די סיפקם. אך ידוע שבאם האדם אוכל בקדושה אז נתעלה המאכל להיות כמוהו, כידוע שיש דומם צומח חי מדבר, כל אחד יותר במעלה ונתהפך החי מאדם מה שהוא אוכל בקדושה להיות כמוהו במעלת מדבר ממש, שיש ברכה במאכל הזה להיות ברכה שרוי בתוך מעיו, כי אינו אוכל לתאוה והמאכל רודף אחריו להתעלה במעלה, וכאשר שמעתי הפירוש כי עמך מבקשים לחם ומדוע המאכל אינו רודף אחריו, ומתרחץ עבור זה כי נתנו מחמדיהם באוכל לתאוות נפשם והרעותי מעשי וקפחתי פרנסתי.

וכך הפירוש ואתה קח מכל מאכל שהמאכל בעצמו מבקש אשר יאכל בקדושה ועי"כ ואספת אליך להעלות אותו במעלת מדבר והיה שרוי הברכה במותר ועי"כ והיה לך ולהם לאכלה להיות מקוים בו להיות אוכל קמעה ומתברך במעיו עד ותאכל ותשבע ותותר ואכלתם לחמיכם מעט יהיה תיכף לשובע.

פעם היה הרה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל בצאנז, וכשראה שחוטפין שיריים שאל להדברי חיים ז"ע מה הענין שהחסידים חוטפין מאכילתו של הצדיק, ולפעמים אף רק משהו.

והשיב לו הדברי חיים ז"ע, דבכל דבר יש חלק הטוב וחלק הפסולת, והצדיקים האוכלים בקדושה מתקנים ומקדשים באכילתם גם חלק הפסולת, ולזה חפצים האנשים לאכול ממאכל מתוקן ומקודש כזה, כי זה המאכל משפיע לטובה על האדם, וכיון שהוא מאכל קודש, ע"כ יש להאוכל קורת רוח והרגשה כאלו אכל לשובע, אף כשלא אכל אלא מעט, כי נפשו מקבלת סיפוק מקדושת המאכל.

ונענה ואמר אז הרה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל, דבזה יובן מאמר הכתוב